

IJZERKOP

Jean-Claude van Rijckeghem

VOOR HET LEZEN

- 1 Lees de tien woorden. Denk even na over jezelf en de woorden. Beantwoord daarna voor jezelf de vragen in verband met die tien woorden.

spiegel – paard (huisdier) – geld – hoofddekseel (pet, helm, sjaal, zonnehoed ...) – instrument – krant – Bijbel (Koran ...) – je naam (familie- en voornaam, toenaam (bijnaam)) – uniform (van school, sportclub, jeugdbeweging ...) – amulet (talisman)

- a Wat betekent het woord in jouw leven? (Misschien heeft het ook geen betekenis voor jou.)
 - b Welk gevoel heb je bij het woord? (Kwaadheid, geluk, tegenzin, angst, liefde, rebellie, wrevel ...)
 - c Welke plek neemt het woord in je leven in? (Belangrijk, overheersend, te relativiseren, om over na te denken ...)
 - d Welk thema/onderwerp kun je aan het woord koppelen?
 - e Wat wil je nog vertellen over het woord? (Een anekdote, een idee ...)
- 2 Maak een kort verslagje over jouw gedachten bij die woorden. Ongeveer een zestal zinnen.

TIJDENS HET LEZEN

- 1 Koppel de tien woorden aan een fragment, een thema, een opmerking, een gebeurtenis in het verhaal. Noteer op een apart blad telkens kort wat in je opkomt terwijl je leest rond het woord.
- 2 Noteer een verrassende wending, krachtige verwoording, onverwachte gebeurtenis. SUGGESTIE – Ze is een baarmoeder met een mooi lijfje errond. (p. 375)

NA HET LEZEN

Gebruik de twee tabellen om je leeservaring in kaart te brengen.

- 1 Breng jouw leeservaring onder woorden en gebruik daarvoor de tegenstellingen in het kader.

ordelijk	○ ○ ○ ○ ○	wanordelijk
samenhangend	○ ○ ○ ○ ○	onsamenhangend
rijk aan inhoud	○ ○ ○ ○ ○	arm aan inhoud
ingewikkeld	○ ○ ○ ○ ○	eenvoudig
geloofwaardig	○ ○ ○ ○ ○	ongeloofwaardig
beeldrijk	○ ○ ○ ○ ○	beeldarm
werkelijkheidsgetrouw	○ ○ ○ ○ ○	weinig reëel
niet boeiend	○ ○ ○ ○ ○	interessant
vaag	○ ○ ○ ○ ○	gedetailleerd
onverstaanbaar	○ ○ ○ ○ ○	begrijpelijk
speels en geestig	○ ○ ○ ○ ○	ernstig
.....	○ ○ ○ ○ ○

- 2 Verwoord waarom je voor bepaalde tegenstellingen koos (minimum drie).
- 3 Kies uit het kader de gevoelens die bij het verhaal passen. Voeg bij twee gevoelens een verantwoording.

driftig	blufferig	geremd
boos	vriendelijk	vreesachtig
teder	geestig	razend
ontgoocheld	opstandig	moe
krachtig	weerloos	beschaamd
zelfverzekerd	actief	ellendig
sociaalvoelend	egoïstisch	heldhaftig
boos	vriendelijk	angstig
...

De tien woorden waarover je nadacht, helpen je verder op weg bij het leesverslag.

SPIEGEL

- 1 Kijk je zelf vaak in de spiegel? Waarom kijk je in de spiegel?
- 2 Waarom is de spiegel een belangrijk voorwerp in het verhaal?
- 3 Zoek drie belangrijke spiegelmomenten die in het verhaal voorkomen. Herlees en noteer de bladzijden.
- 4 Dit woord vertelt over een thema van het verhaal. Het zegt veel over Stans. Wat precies?

THEMA:

- 5 Merk je ook dat Pier op zoek is naar zichzelf? Hoe merk je dat?
- 6 Welke andere thema's komen in het boek nog aan bod? Kun je die thema's aan een van de woorden koppelen? Leg uit waarom je voor dat thema kiest.
- 7 Vul de **stamboom** van de familie uit Gent aan.

Oma	(opa) (beroep)	(grootvader)	<i>Grootmoeder wordt niet in het verhaal vermeld.</i>
-----	-------------------	--------------	---

(moeder)	(vader)
----------	---------

(dochter)	(echtgenoot van de dochter)	(zoon)	(dochtertje)	(jongste zoon)
-----------	-----------------------------	--------	--------------	----------------

- 8 Bewijs met twee voorbeelden uit het verhaal dat Stans **een rebelse dochter** is.
- 9 Met welk personage kon je het meest meeleven? Staaf je antwoord. (Waarom kun jij je met dat personage identificeren?)

10 Had je tijdens het lezen aandacht voor de spiegelmomenten van Stans? Op welk moment in jouw leven had je zelf zulke opvallende spiegelgesprekken?

PAARD

- 1 Heb je zelf een huisdier? Of wens je vurig om een huisdier te krijgen?
- 2 Hoe heette het paard van de familie Hoste?
- 3 Welke betekenis heeft het dier voor de familie?
- 4 Verandert de houding van Pier naargelang zijn zoektocht vordert?
- 5 Welk ander paard speelt een belangrijke rol in het boek?

NAAM

Een naam vertelt soms veel over iemand of vertelt juist helemaal niets.

- 1 Wie in het verhaal is van adel?
- 2 Hoe wordt een personage in het verhaal genoemd dat van adel is?
- 3 Hoe konden de zonen van de hogere stand ervoor zorgen dat ze niet naar het leger moesten, hoewel ze werden ingeloot? Wie overkwam dat in het boek?
- 4 In wiens plaats gaat Stans naar het leger?
- 5 Heeft ze een goede band met die bakkerszoon?
- 6 Geef jij mensen een bijnaam? Waarom doe je dat? Wanneer is zo'n bijnaam positief en wanneer negatief?
- 7 Maakt de schrijver gebruik van bijnamen?
- 8 Welke bijnaam geeft hij het paard van de familie?

Wat vind je van die vondst? Wat betekent het ?

9 Wie behoren tot de Veertiende compagnie? Hoe worden ze getypeerd?

- Hoe heten de zes van de Veertiende compagnie?
- Welke bijnaam krijgen ze?
- Welke graad bezitten ze in het Grande Armée?
- Vul aan wat in het kader ontbreekt.

Bijnamen	Naam	Beroep/afkomst	Graad in het leger	Typering
_____	Gérard	Stroper/uit de Auvergne, streek van bergen, wolven, geiten, konijnen	Korporaal	Kan de 's' niet uitspreken Een grootvader Knalt een mus uit een boom op honderd passen Heeft twee geweren: dat van de Keizer en het geweer dat hij gebruikt om te stropen
_____	Perrec		sergeant	Een oudere man Leidt de rekruten op Praat kreupel Frans Leeuw van een vent
_____	Jules	_____ uit Anzin Geweldige zwemmer	/	Heeft geen kin en een spitse neus Speelt bouillotte (kaartspel)
_____	Cor(nelis)	Veentrekker/komt van het vlakke _____	/	Lange kerel met pollepels van handen Blijft rustig, panikeert nooit
Bask	/	Schaakmaat/ _____	_____	Fier als een pauw op zijn Baskenland, waar meer bergen en schapen zijn dan mensen
Bouchon	Bouchon	_____/uit de Gascogne	_____	Opgegroeid tussen de wijnranken
Jefke Pardon	_____ _____ _____	Jonker (_____ _____)	_____	Heeft de middag doorgebracht in het Musée Napoléon, dat is ondergebracht in het Louvre, het paleis van de

				voormalige Franse koningen
IJzerkop	Binus Serlippens / Constance Hoste	Dochter van _____ uit _____ van Lieven Goeminne	_____/_____ _____/_____	

10 Hou je van de keuze van de bijnamen? Geef het een meerwaarde aan het verhaal? Noteer een naam die je erg verraste. Zoek nog een ander voorbeeld.

11 Welke namen geven broer en zus aan elkaar? Noteer er minstens drie. Wat willen ze daarmee vooral uitdrukken?

Bijnamen van Stans	Bijnamen van Pier

12 Welke bijnaam krijgt vader Hoste? Wat is de letterlijke en figuurlijke betekenis van het woord?

13 Wie zijn Zotte Neel en Courage? Waarom is een van hen voor Stans zo van belang?

14 Welk thema komt hier aan bod als je verder nadenkt over de namen?

15 Vind je het leuk als het verhaal zich in eigen land (stad, dorp ...) afspeelt, of lees je liever verhalen die over mensen in andere delen van de wereld gaan?

16 Waar speelt het verhaal zich af?

17 Hoe noem je die ruimte in een verhaal?

18 Hoe verloopt het verhaal?

Hoe wordt het verhaal verteld? (vertelstandpunt)

De auteur koos voor _____ (Vul aan.)

19 Kon de schrijver je telkens weer nieuwsgierig maken en je aanzetten om verder te lezen?

Hoe wordt die spanning opgebouwd? Geef daarvan telkens een voorbeeld.

20 Wat is voor jou het spannendste moment? Verantwoord je keuze.

HOOFDDEKSEL

- 1 Welke hoofddeksele komen in het verhaal voor? Som ze op.
- 2 Welke belangrijke rol spelen die hoofddeksele in het verhaal?

VOORBEELD

PIER

STANS

UNIFORM

- 1 Waarom kan een uniform erg belangrijk zijn in iemands leven?
- 2 Is het uniform in het verhaal een belangrijk gegeven? Voor wie? Waarom?
- 3 Welke soort ruimte geeft het uniform weer?

Is dat in werkelijkheid zo?

- 4 **Historische verhalen** kun je definiëren als fictieve **verhalen**, waarin een tijdperk uit de geschiedenis, **historische** feiten of **historische** personen het onderwerp vormen.

Ga na of de schrijver historische feiten beschrijft. Noteer minimum twee voorbeelden.

a

b

5 Wat leerde je zelf bij over het leven in de 19e eeuw en het leger van Napoleon?

↓

1										
2										
	3									
		4								
			5							
	6									
7										
8										
			9							
				10						

Heb je erop gelet dat de schrijver op een sublieme manier beschrijft hoe het leger in elkaar zit, welk uniform ze dragen, hoe je een musket moet laden ...?

Wat weet je over het leger in de tijd van Napoleon? Test je kennis. Als je twijfelt, kun je het juiste woord in het verhaal opzoeken. Gebruik daarvoor de verwijzing naar de pagina.

- 1 In hoofdstuk 21 krijgt sergeant Perrec de opdracht om de Duitse soldaten die de dienst aan het leger weigerden of elke ... terug te brengen. (p. 258)
 - 2 Kapitein Jacques Lemoine is de aanvoerder van de cavalerie; hij is de ... van de keizer, meestertemmer van de paarden. (p. 238)
 - 3 Korporaal De Keghel, Fonske, meneertje Adonis zelf past op de dochters van de Keizer in het leger. Hij is een (p. 288 en p. 194)
 - 4 In maart start de tocht, de ... van de soldaten naar Oostenrijk. (p. 348)
 - 5 De groentjes krijgen een handvuurwapen of Het ding weegt negen pond en is een anderhalve meter lang. (p. 170)
 - 6 Meneer Dupin en Pier controleren elke ... rond Parijs op zoek naar Stans. (p. 198)
 - 7 Voor het duel wordt Binus (Stans) gewekt door de (p. 213)
 - 8 Elke rekrut werd in het leger van Napoleon opgeleid door een Het is sergeant Perrec die Binus opleidt.
 - 9 De soldaten oefenen ook met een halve meter lange ... , ze noemen het een fourchette. (p. 172)
 - 10 Omdat vader Leopold failliet is, brengen een deurwaarder en twee gendarmes hem naar de gevangenis of het ... gebracht. (p. 127)
- ↓ De jongen kondigt ook aan dat er groentjes zijn. (p. 148) De soldaten slapen tot een jongen van dertien, de ... , op zijn tamboer roffelt. (p. 250)

6 Bekijk de foto's en link ze met een gebeurtenis uit het boek *IJzerkop*.

AFBEELDINGEN	FRAGMENTEN
 <p><i>Napoleon spreekt zijn troepen toe.</i> (schilderij van Claude Gautherot, 1805) Bron: wikimedia.commons</p>	
 <p><i>Lannes dodelijk gewond in Essling</i> (schilderij van E. Boutigny, 1894) Bron: Wikimedia.commons</p>	
 <p>© shutterstock.com</p>	

Vrouw in de keuken 1808
 (schilderij van A. Van Strij, 1808)
 © [shutterstock.com](https://www.shutterstock.com)

GELD

- 1 Waarom speelt geld een belangrijke rol in het verhaal?
- 2 Wat is de diepere betekenis van de tien Napoleons in het verhaal? (Herlees eventueel het fragment op p. 134-135.)
- 3 Ziet ook Pier dit op dezelfde manier als Stans?

BIJBEL

- 1 Heeft de Bijbel volgens jou nog een belangrijke plaats in de huidige tijd?
- 2 Beschrijf het verschil tussen het godsbeeld in de tijd van het verhaal en het godsbeeld nu. (Vraag gerust een antwoord aan gelovige mensen.)

Huidige tijd

Tijd van het verhaal

- 3 Wat is voor jou een verrassend idee over het geloof van Pier en de familie Hoste?

- 4 De schrijver past ook zijn taalgebruik aan het geloof aan. Zoek een voorbeeld van een vergelijking, een beeld (metafoor), een uitdrukking.
- een vergelijking:
 - een beeld:
 - een uitdrukking:

AMULET

- 1 Wat is een amulet/talisman precies?
- 2 Wat was Stans' geluksbrenger, hoewel ze niet erg gelovig was?
- 3 Wat wordt eveneens als geluksbrenger gevraagd of gekocht om niet ingeloot te worden voor het leger?
- 4 Niet alleen Stans rekent op haar geluksbrenger, ook de anderen van de compagnie doen dat.
- 5 Heb je ook een talisman? Helpt hij je?

KRANT

- 1 Herlees het korte fragment waarin Pier vertelt dat Stans in de krant zal komen als ze zich onheus blijft gedragen.

Pier probeert zich groter te maken dan hij is. 'We gaan niet! Als moeder ervan hoort, dan krijg jij zoveel slaag dat je vast de gazet haalt.' 'Goed, dan kom ik eindelijk in de gazet.' 'Hou op, Stans,' briest Pieter. Hij ziet het morgen werkelijk in de krant staan: 'Op zondag zes maart van het jaar één duizend achthonderd en acht kreeg Constance Hoste, de achttienjarige dochter van de bekende Gentse werktuigkundige en uitvinder Leopold Hoste, zo'n pak slaag van haar verwekker dat de jongedame voortaan in haar vermogens beperkt zal blijven. (p. 11)

- 2 Lees de twee krantenberichten uit 2022 en koppel beide aan een gebeurtenis in het verhaal.

‘Als we filmen, vergeten we het gevaar. Dan telt alleen de muziek’

Met zijn cello wil Denis Karachevtsev niet alleen beroeren en verbinden, maar ook zijn thuisstad Charkov redden. ‘We willen geen slachtoffers of ruïnes in beeld brengen, maar kunst maken en delen.’

Samira Ataei

Tragisch maar troostend. Dat is de sfeer die de Oekraïense Denis Karachevtsev creëert wanneer hij de snaren van zijn cello bestrijkt te midden van het verwoeste Charkov. In het verleden speelde de cellist in enkele van de meest prestigieuze concertzalen in Oostenrijk, Japen, Turkije en zelfs in het oude amfitheater van Tunesië, El Jem. Nu maakt hij in zijn eentje muziek onder een helderblauwe hemel in zijn thuisstad. In een verlaten straat brengt Karachevtsev een stuk van Bach. Hij kiest voor de sombere Vijfde cellosuite in c klein, een triest stuk dat de eenzame en desolate sfeer van de stad weerspiegelt. De gebouwen zijn verwoest, de ramen zijn gesprongen. De straten liggen onder het puin.

Bron: www.standaard.be/cnt/dmf20220325_97553951

Vergelijk het krantenbericht en het verhaalfragment. Wat valt je op?

‘Waarom speel je niet iets voor ons,’ vraagt de Mol die niet van plan is de cello op te geven. ‘Iets Weens.’ ‘Herr Beethoven en Herr Haydn zijn veel betere mensen dan jullie allemaal,’ zegt het meisje dapper. Soudan komt op haar toe en geeft haar twee zilveren napoleons. Dat is bijna drie weken soldij. Hij is gek. ‘Speel iets, alstublieft,’ zegt hij, en tot de Mol zegt hij: ‘Laat dat meisje op haar instrument spelen.’ De Mol doet wat hem gevraagd wordt. ‘Maar de *sjello* blijft van mij,’ zegt hij. Het meisje kijkt Soudan in de ogen en gaat zitten. Ze klemt het instrument tussen haar benen en houdt het een eindje van de grond. Ze neemt de strijkstok. ‘Ik speel het alleen voor jou,’ zegt ze tegen onze jonker. (p. 296)

...

Het meisje sluit de ogen en speelt. Haar vingers dansen op de snaren. De stem die het meisje uit de buik van haar instrument tovert is de mooiste die ik ooit heb gehoord. (p. 296)

...

En zo, terwijl de avond valt op de hoofdstad van Oostenrijk met zijn dertig torenspitsen, zijn overvolle kroegen, zijn honderden piano’s en zijn beroemde componisten, speelt het meisje een vol kwartier op de cello, tot ze afsluit met een lange, trage beweging van haar stok over de snaren. ‘Nu kunt u hem meenemen,’ zegt ze in het Duits. ‘Ik heb er afscheid van genomen.’ Haar gezicht is hard als de messen. Ze kijkt naar Jules de Mol, wiens gezicht druipt van de tranen. Hij wil de cello al niet meer. Hij kan niet praten van de droefenis en wijst naar zijn patroontasje alsof hij wil zeggen dat de cello daar toch niet in past. (p. 297)

Niemand weet precies wat er zich afspeelt in de stad onder de stad

20/04/door Dominique Minten

De slag om de Azovstal-fabriek in Marioepol is uitgegroeid tot een propagandaoorlog. De heroïsche Oekraïense strijders die er zitten, zullen nooit buigen voor de brute, meedogenloze Russen. Maar wat met de kinderen die ook in de fabriek zouden zijn?

Het klinkt cynisch, maar de kans is groot dat in de filmstudio's van Hollywood en op de hoofdkwartieren van Netflix en co. al plannen worden gesmeed voor de verfilming van de slag om Marioepol. De aan flarden geschoten havenstad waar een groep Oekraïense soldaten zich doodvocht tegen de Russische overmacht. Nog meer dan de stad zelf is de immense staalfabriek met haar eindeloze labyrint van ondergrondse gangen hét ideale decor voor de verfilming van een apocalyptische veldslag.

Al een maand wordt de val van Marioepol aangekondigd, maar nog altijd is de stad niet volledig in handen van de Russen. Hoe langer de Oekraïense soldaten standhouden, hoe meer ze de geschiedenis zullen ingaan als martelaars. Als oorlog ook propaganda is, zijn ze zelfs aan de winnende hand.

Geen elektriciteit, wel filmpjes

Wat zich precies afspeelt in de fabriek, weet niemand. De enige informatie die naar buiten komt, is afkomstig van de soldaten die er zich blijven verschansen. En zij doen er alles aan om de wereld te laten weten dat ze nooit zullen opgeven. Woensdag domineerde alweer een filmpje van de commandant van de 36ste marinebrigade de media. Alleen al het feit dat hij daarin blijft slagen – in de hele stad is al weken geen elektriciteit en water meer – blijft opmerkelijk. De boodschap van Serhi Volyna klonk opnieuw dramatisch. 'Dit zijn mogelijk onze laatste dagen, onze laatste uren. In uw leven heeft u vast al veel gezien, maar ik ben er zeker van dat u nog nooit gezien heeft wat in Marioepol gebeurt. Dit is de hel op aarde.'

...

Bron: www.standaard.be/cnt/dmf20220420_97163949

Aan welk verhaalfragment koppel je dit krantenbericht?

INSTRUMENT (sfeer)

- 1 Muziek of geluid zorgen vaak voor een bepaalde sfeer. Als je het verhaal zou verfilmen, welke muziekinstrumenten mogen dan zeker niet ontbreken?
- 2 De auteur brengt het geluid via zijn woordkeuze tot leven. Zoek voorbeelden die dat duidelijk aantonen. Noteer drie korte fragmenten.
- 3 Maar niet alleen geluid, ook andere zintuigen zijn belangrijk in het beschrijven. Wat is voor jou de mooiste of meest pakkende beschrijving?

CREATIEVE VERWERKING

- 1 Maak een **moodboard**: een persoonlijke verwerking van het verhaal.
Breng jouw ideeën samen in een moodboard. Zorg ervoor dat het bord jouw gevoelens als lezer weerspiegelt. Je hebt de touwtjes zelf in handen. Tijdens het lezen kun je het best al enkele passages aanduiden die sterke gevoelens oproepen (liefde, afkeer, vriendschap, doorzetting, passie, wraak ...). Maak gebruik van foto's, tekeningen en eventueel enkele titels, uitspraken of namen uit het boek. Je kunt dit online uitwerken of gewoon op papier.
- 2 Zoek krantenkoppen die je aan het verhaal kunt linken. Vertel je klasgenoten waarom de krantenkop bij het verhaalfragment past. Enkele voorbeelden helpen je op weg.
'Iedereen die écht wil, kan veranderen': bokser en ex-crimineel Ismail Abdoul over de verfilming van zijn leven
Arme gezinnen blijven zich zorgen maken na begrotingsakkoord: 'Mijn kinderen zullen veel kou hebben'
- 3 Je brengt **als reporter** verslag uit over ...
Kies zelf een gebeurtenis en breng voor het journaal verslag uit ter plaatse. Het mag ook een journaalfragment zijn.
- 4 Maak een **quiz** met gegevens over de twee protagonisten (hoofdpersonages).
Tien vragen over Stans en tien vragen over Pier. Schrijf vooraf de antwoorden op.
Als klasgenoten het boek gelezen hebben, kunnen ze jouw quiz oplossen.
- 5 **Dagboekfragment**. Kruip in de huid van een personage en beschrijf een dag uit het leven van dat personage. Let erop dat je ook tijd, ruimte enz. aanpast. Kom je fragment toelichten voor de klas.
- 6 Je bent Stans en verplaatst je in de tijd. Stans is vandaag een **influencer**. Wat post ze op Instagram of YouTube?
Je bent een influencer wanneer je via social media je volgers kunt 'beïnvloeden'.
- 7 **Vertel** het verhaal verder. Hoe loopt het af met Pier?
– Zal hij later dokter worden?
– ...
- 8 Binus leeft ondergedoken. Schrijf een **spannend fragment** dat in het boek zou passen.
– De moeder van Stans hoort Binus als ze in de winkel brood koopt.
– Binus is het leven beu en wil niet meer ondergedoken leven. Hij wil zich aangeven.
– ...
- 9 Binus schrijft een **bedankbrief** aan Stans na de oorlog.